

ЧЛ.-КОР. ПРОФ. Д.Ф.Н. СТОЯН БУРОВ НА 75 ГОДИНИ**CORRESPONDING MEMBER PROF. STOYAN BUROV, DSC, AT 75**

Чл.-кор. проф. д.ф.н. Стоян Буров е виден български езиковед с международно признание. За високия авторитет на учения, преподавателя, администратора, ръководителя Стоян Буров свидетелстват както изборът му за член-кореспондент на Българската академия на науките през 2014 г., така и множеството национални и международни награди и отличия: почетен професор на Тверския държавен университет в Русия, Почетен знак на Скопския университет „Св. св. Кирил и Методий“ (Република Северна Македония), Почетен знак на Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий“, Почетен знак с грамота на Университета в гр. Исмаилия (Египет), почетен знак на Университета „Гази“ в Анкара (Турция), Златна монета „Писменост“ на Съвета на европейската научна и културна общност, Медал на дружбата на правителството на Социалистическа република Виетнам и др.

Чл.-кор. проф. д.ф.н. Стоян Буров е роден на 29 юли 1951 г. в село Тополчане, Сливенска област. В периода 1972–1976 г. е студент по специалността „Българска филология“ във Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий“. След завършване на висшето си образование започва професионалната си дейност като преподавател в Института за чуждестранни студенти в София, където работи в периода 1976–1981 г. Успоредно с преподавателската си работа, от 1978 до 1980 г., е аспирант на свободна подготовка във Великотърновския университет. През 1982 г. успешно защитава дисертационен труд на тема „Граматическата категория степенуване в съвременния български книжовен език (функционален анализ)“, за който му е присъдена научната степен *кандидат на филологическите науки* (днес научната и образователна степен *доктор*).

В периода 1981–1984 г. е лектор по български език в Института за чужди езици в Ханой, Социалистическа република Виетнам. След завръщането си в България през 1984 г. постъпва на работа във Великотърновския университет като асистент. Академичното му израстване е бързо и преминава последователно през длъжностите *старши асистент* (1985–1987) и *главен*

асистент (1987–1989). През 1989 г. е избран за доцент по съвременен български език с хабилитационния труд „Форми и значение на съществителното име (с оглед предимно на категорията число)“, а през 2006 г. – за професор по съвременен български език с хабилитационния труд на тема „Познанието в езика на българите“, като преди това през 2004 г. защитава дисертационния труд „Езикова категоризация на предметността. Граматични класове и категории на съществителното име в съвременния български език“, въз основа на който му е присъдена научната степен *доктор на филологическите науки*.

Като утвърден **учен** в националната и международната българистика и славистика, Стоян Буров има издадени над 250 труда – монографии, статии, студии, речници, учебници и помагала, които оставят значима следа в развитието на морфологията, функционалната граматика, лингвистичната прагматика, когнитивната лингвистика, историята на българското езикознание, лексикографията, обучението по български език като чужд. В изследванията си авторът прилага иновативни подходи към разглеждането на актуални, неразработвани все още теми. Сред множеството негови монографии се открояват: *Степените за сравнение в съвременния български език* (1987); *Форми и значение на съществителното име (С оглед предимно на категорията число)* (1996); *Познанието в езика на българите. Граматично изследване на концептуалната категоризация на предметността* (2004, II издание – 2024); *Изследвания по граматиката на съвременното българско езиково езика* (Тверской государственный университет, 2016); *STUDIA GRAMMATICA BULGARICA* (2019); *От наследството на Българското книжовно дружество до съвременната българска лингвистика. Очерци и бележки по история на българското езикознание* (2021); *Лингвистични хоризонти. Избрани трудове* (2021), *Ах, то валяло!* (отг. ред., 2024). Богатият и многостранен научноизследователски поглед на учения се демонстрира чрез задълбочеността на анализа, аргументираните изводи, преплитането на различни научни ракурси. Така например монографията *Познанието в езика на българите* има съществен принос както в теорията на граматичните категории, така и в когнитивната теория на категоризацията, теорията на концептуализацията и семантизацията. А един от трудовете с избрани публикации на автора (*Лингвистични хоризонти*) разкрива необятните „лингвистични хоризонти“ на изследователя – от прозорливо очертаните предизвикателства пред българския език и българското езикознание, през проблемите на устната комуникация (предимно интернет комуникацията) и историята на българския книжовен език, към новите граматични изследвания (включително функционалнограматични), за да се стигне до лингвокултурологичните бележки.

Проф. Ст. Буров не само анализира иновативните тенденции в българската граматика, но и винаги се опира на българското езиковедско наследство, като последователно изтъква постиженията на предходниците – на Густав Вайганд, Иван Пеев Плачков, д-р Манол Иванов, Любомир Андрейчин и

др. Неслучайно през 2014 г. той създава сайта „Езиково и езиковедско наследство“, който и до днес поддържа съвместно с доц. д-р Велин Петров. На сайта се излагат обстойно научните възгледи на редица представители на първото поколение български езиковеди, родени през последните две десетилетия преди Освобождението – Александър Теодоров-Балан (1859–1959), Любомир Милетич (1863–1937), Беньо Цонев (1863–1926), Димитър Матов (1864–1896), Манол Иванов (1867–1906).

Наред с теоретичните изследвания с особен принос се отличава и научно-приложната дейност на проф. Ст. Буров, която включва голям брой учебници, речници и помагала, предназначени за различни степени на образованието. Лексикографската му продукция обхваща правописни и тълковни речници, речници на чуждите думи и енциклопедия на съвременния български език. Доказателство за големия интерес към речниците е фактът, че част от тях се преиздават многократно: *Малък тълковен речник на български език* в съавт. с П. Пехливанова, Велико Търново: Слово, 1998/2025, 7. издание; *Учебен правописен речник на български език* в съавт. с П. Радева, Велико Търново, Слово, 1993/2025, 32. издание и др.

Лексикографската дейност на проф. Ст. Буров надхвърля националните граници. Със своите възпитаници от Института за чуждестранни студенти в Ханой подготвя през 2023 г. преработено и допълнено издание на двутомния *Българско-виетнамски речник*. Цялостната работа върху речника свидетелства за това, че зад взискателния преподавател и професионалист с разбиране, толерантност и колегиалност стои приятелят и човекът, който е оставил трайна следа и е спечелил доверието и уважението на своите възпитаници. Впрочем тези качества на юбиларя го утвърждават като успешен ръководител на различни екипи и като отговорен редактор на редица речници, учебници и помагала (в съавторство) за училището и университета – както за българския език като роден, така и за българския като чужд (от ниво А до С): *Правопис и препитателни знаци. Помагало с правила и упражнения* (2015); *Български език за 5., 6. и 7. клас* (2016, 2017) и др. За Летния семинар към Департамента за езиково обучение на Великотърновския университет под общата редакция на чл.-кор. проф. д.ф.н. Стоян Буров се създават немалко учебници: *Български език за чужденци, А1 и А2* (2017); *Български език за чужденци, В1 и В2* (2018); *Аз говоря български. А ти? (Български език за немскоезични студенти – В2)* (2009); *Български език за чужденци, нива С1 и С2* (2021).

Проф. Буров е високо ценен и обичан **преподавател**. Вдъхновяващото му присъствие и талантът да представя сложните езикови явления достъпно и увлекателно, пробуждат траен интерес към проблематиката на българския език. Неговите лекции по българска морфология разпалват любопитството у поколения студенти и любовта им към граматиката. Съществен принос за професионалното и научното израстване на студентите магистри и на докторантите имат авторските лекционни курсове на проф. Ст. Буров по комуникативна граматика, лингвистична прагматика, теория на речевите актове

и модерна лингвистична българистика. Те съчетават фундаменталната теоретична подготовка с най-новите достижения на съвременната лингвистика, формират у младите филолози задълбочено научно мислене, аналитичност, изследователска изискателност и творческо отношение към езиковите явления.

Организаторът, менторът, ръководителят Стоян Буров с перспективните си новаторски идеи и мъдри решения има особени заслуги за издигането на авторитета на Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий“. В периода 1987–1989 г. той е заместник-декан по учебната дейност на Педагогическия факултет, в периода 1990–1994 г. – декан на Филологическия факултет на Великотърновския университет, а в периода 1994 – 1995 е заместник-ректор по научноизследователската дейност на Университета. От 1999 до 2007 г. и от 2015 до 2019 г. е заместник-ректор по учебната дейност, от 2007 до 2010 г. – заместник-председател на Специализирания съвет по славянско езикознание при ВАК, а цели 15 години е ръководител на Катедрата по съвременен български език (2004 – 2019 г.). Той е не просто толерантен и добър ръководител, а вдъхновител, издигащ великотърновската лингвистична българистика на национално и международно равнище, мотивира младите колеги за изследователска работа. Чл.-кор. проф. д.ф.н. Стоян Буров не само оставя ярка следа в историята и развитието на Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий“, но способства за утвърждаването му като международен културен и образователен център.

С чувство на дълбока признателност изразяваме своята благодарност към проф. Стоян Буров за неизменната му подкрепа, колегиалното отношение, академичната доброжелателност и вдъхновяващото му присъствие в научната и преподавателската общност. Пожелаваме му здраве и още дълги години да продължава да обогатява езиковедската наука и да вдъхновява своите ученици с присъщата си научна проникателност, почтеност и неизчерпаема духовна енергия. Най-ценното наследство, което един учен може да остави, са неговите трудове, създадената научна школа – многобройните ученици и последователи, утвърдените човешки и академични ценности, които превръщат знанието в признание, а преподаването – в мисия, в пример за достойно отдаден живот в служба на езика.

Верка Сашева / Verka Sasheva

✉ Доц. д-р Верка Сашева Иванова

Катедра по съвременен български език, Филологически факултет
Великотърновски университет „Св. св. Кирил и Методий“
ул. „Теодосий Търновски“ № 2, 5003 Велико Търново, България
verka.ivanova@ts.uni-vt.bg

✉ Assoc. Prof. Dr. Verka Sasheva Ivanova

Department of Modern Bulgarian Language
St. Cyril and St. Methodius University of Veliko Tarnovo
2 T. Tarnovski, Veliko Tarnovo 5003, Bulgaria
verka.ivanova@ts.uni-vt.bg